

الهام از جنس وحی و مرتبه پایین‌تر آن است

عضو هیئت علمی دانشگاه هنر معتقد است: وحی یک امر عام است و به طور خاص وحی تشریحی بر پیامبر می‌آید. اما خداوند آن را بر اولیای خود انقطاع نمی‌کند و الهام هم درجه پایین‌تر از وحی برای اولیای الهی است.

عضو هیئت علمی دانشگاه هنر معتقد است: وحی یک امر عام است و به طور خاص وحی تشریحی بر پیامبر می‌آید. اما خداوند آن را بر اولیای خود انقطاع نمی‌کند و الهام هم درجه پایین‌تر از وحی برای اولیای الهی است.

دکتر ایرج داداشی در گفتگو با مهر در مورد موضوع مقاله‌اش در همایش روز جهانی فلسفه به خبرنگار مهر گفت: عنوان مقاله من مراحل الهام در هنر اسلامی است که مبحثی در میان هنرمندان مسلمان است. گاهی اوقات هنرمند کار و ابداعی را انجام می‌دهد و چیزی را می‌آفریند و آن را به یکی از بزرگان دین نسبت می‌دهد. گاهی اوقات آن کسانی که از نگاه تاریخی به این مسئله نگاه می‌کنند هنرمند را به گروه خونی و ژنی و یا چیزهایی از این قبیل نسبت می‌دهند در حالی که اینها درکی از موضوع الهام و چگونگی انتقال این الهام در طول یک نسل یا چند نسل ندارند.

وی افزود: اینکه به فرض نقاشان و مذهبان ما آنهایی که روی تذهیب کار می‌کنند برای مثال اعتقاد دارند اسلیمی منسوب به حضرت علی است درحالیکه از نظر تاریخی چنین سند تاریخی وجود ندارد. حال چگونه می‌شود این نکته را اثبات کرد. هنرمندی از هنرمندان برحسب خودش گفته که جمعی از چینی‌ها (اهل حتن) نزد حضرت امیر رسیدند (چینی‌ها را به ادبیات خود حتن می‌گویند) و آثارشان را به محضر ایشان نشان دادند. حضرت فرمود این چیست گفتند این هنرماست هنرختایی است. نویسنده آن متن (آن هنرمند) می‌نویسد حضرت قلمی را به دست گرفت و خطی را ترسیم کرد و گفت این هنرماست اسلیمی است.

عضو هیئت علمی دانشگاه هنر تصریح کرد: خیلی‌ها می‌گویند در هیچ تاریخی نگاشته نشده که حضرت امیر خط اسلیمی کشیده باشد یا نقشی از نقش اسلیمی را روی کاغذ زده باشد. درحالی که در هنر اسلامی این را ما داریم که اگر برای مثال فرض کنید وحی یک امر عام است و به طور خاص وحی تشریحی بر پیامبر می‌آید خداوند آن را بر اولیای خود انقطاع نمی‌کند و الهام هم یک درجه پایین‌تر از وحی برای اولیای الهی می‌آید.

این محقق و پژوهشگر اظهار داشت: الهام دارای مراتبی است. اگر بر ولی خدا دارای درجه‌ای است برای کسانی که به ولایت او گردن می‌نهند الهام برای او هم دارای درجاتی است و خواهد بود. برکت الهام بواسطه ولایت و حب درونی به رسول خدا به قلب هنرمند هم می‌رسد. گاهی این تا چندین نسل هم وجود دارد و از طریق سلسله مراتب تعلیمی که ما داریم در میان هنر اسلامی در کتب فتوت نامه‌ها می‌بینید که این الهام از طریق اینها تا چند نسل انتقال پیدا می‌کند و در قلب یک هنرمند الهام حضور پیدا می‌کند و می‌نشیند. اما وقتی می‌پرسیم اصل این کار از کجاست می‌گوید از یکی از پیامبران یا امامان یا از بزرگان است که این نشان می‌دهد که چگونه الهام در سیر زمانه انتقال پیدا می‌کند و بر قلب یک هنرمند متجلی می‌شود.

داداشی دریایان یادآور شد: این به دلیل آن ولایتی است که هنرمند به آن گردن گذاشته است و این ولایت را پذیرفته است. یعنی ولایت استاد خود را پذیرفته، استاد او ولایت استاد بزرگتر از او را پذیرفته و همینطور تا اینکه همه سر سلسله هنرمندان و اهل فتوت می‌رسد به یک ولی یابزرگی که او هم از اولیای بزرگتر از خودش در دین الهام گرفته و بدین ترتیب است که یک الهام در طول زمان حرکت می‌کند و به قلب یک هنرمند می‌رسد و یا از ترتیب زمان به مبدأ خودش برمی‌گردد. اینطور است که نسب ولایت معنوی از طریق الهام خودش را در هنر نشان می‌دهد.